

SXEDIO.772

30.6.1964: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΡΑΡΧΙΑ ΦΘΑΝΕΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΓΙΑ ΝΑ ΤΗΝ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ, ΕΝΩ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΓΡΙΒΑΣ ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΑΣΔΑΚ.

Παράλληλα με την ίδρυση της Εθνικής Φρουράς με καθαρά Κυπριους στρατιώτες, η Ελλάδα προέβη σε τρεις ενέργειες:

ΠΡΩΤΟ: Απέστειλε Ελληνες αξιωματικούς (γύρω στους **250**) για να στελεχώσουν τη δύναμη, γιατί η Κύπρος δεν είχε πείρα από οργάνωση στρατεύματος.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Απέστειλε στην Κύπρο χιλιάδες όπλα για να στελεχωθεί η δύναμη.

ΤΡΙΤΟ: Απέστειλε στο νησί δύναμη Μεραρχίας, με Ελλαδίτες αξιωματικούς και άνδρες με τον πλήρη οπλισμό τους, αλλά με καθαρή αποστολή να παρέμβουν μόνο σε περίπτωση τουρκικής εισβολής.

Στους αξιωματικούς και άνδρες της Μεραρχίας, που έφθαναν είτε με ειδικά ναυλωμένα πλοία είτε με τα πλοία της γραμμής μυστικά, δόθηκαν κυπριακές ταυτότητες κι έτσι παρουσιάζονταν ως Κύπριοι.

Η Ελλάδα απέστειλε τη δύναμη αυτή, αλλά ήθελε τον απόλυτο έλεγχο της και ούτε και σ' αυτόν ακόμη τον Υπουργό Εσωτερικών Πολύκαρπο Γιωρκάτζη δεν έδινε λεπτομέρειες για τις κινήσεις και τις μετακινήσεις της, σε σημείο που πολλές φορές παρεξηγήθηκε ότι ενεργούσε ως κράτος εν κράτει.

Η αποστολή της Μεραρχίας ήταν ένα από τα μέτρα που έπαιρνε η Ελλάδα για να στηρίξει την Κύπρο μέχρι να μπορέσει η Κυπριακή Εθνοφρουρά να οργανώσει τα **32** τάγματα Εθνοφρουράς και εφεδρίας που εισηγείτο ο Στρατηγός Γρίβας στο σχέδιο του για την Άμυνα της Κύπρου.

Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας Πέτρος Γαρουφαλιάς σε επιστολή του προς τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη στις **30 6.1964** τόνιζε για το σκεπτικό πίσω απο την αποστολή της Μεραρχίας (Σπύρου Παπαγεωργίου,

Κρίσιμα Ντουμέντα, Τόμος Β, σελ 69:

"Γνωρίζετε, ιδία δε ο κ. Πρόεδρος Μακαριώτατος Μακάριος, ο Υπουργός Εξωτερικών κ. Κυπριανού και ο πρεσβευτής κ Κρανιδιώτης ότι διεκήρυξα ευθύς εξ αρχής την άποψιν της μυστικής αποστολής τακτικού ελληνικού στρατού, διότι έκρινα ότι μέχρι της συγκροτήσεως τακτικού Κυπριακού στρατού ικανού να αντιμετωπίση απόβασιν τακτικού τουρκικού στρατού, θα ήτο απαραίτητος η ενίσχυσις των Κυπρίων διά τακτικών Ελληνικών Δυνάμεων ούτως ώστε να καταστή αυτοδύναμος εις άμυναν η Κυπριακή Κυβέρνησις διά να αποφευχθή ελληνοτουρκικός πόλεμος, ο οποίος μόνον καταστροφάς θα επέφερε, χωρίς να δύναται εξάλλου να προσφέρη εκ των υστέρων ουσιώδη βοήθειαν εις την αγωνιζομένην Κύπρον.

Γνωρίζετε επίσης ότι από την πρώτην στιγμήν διά να ενισχύσω τον ταχύν εξοπλισμόν της Κύπρου, ήρχισα αποστέλλων γοργώς τεραστίας ποσότητας πολεμικού υλικού πάσης φύσεως, ικανών διά να εξοπλίσουν δύναμιν συγχρονισμένου τακτικού Στρατού **10.000** ανδρών και δύναμιν εφεδρικού Στρατού **5-6.000** ανδρών, εφωδιασμένων με πυροβόλα, αντιαρματικά και βαρέα όπλα.

Απέστειλα επίσης περίπου **300** αξιωματικούς και Υπαξιωματικούς διά να στελεχώσουν τον στρατόν αυτόν.

Η αποστολή του τακτικού Στρατού εις Κύπρον παρουσίαζε δυσχερείας διότι υπήρξεν βάσιμος κίνδυνος της αποκαλύψεως λόγω του αριθμού. Εν τούτοις όταν αι απειλαί αποβάσεως επυκνώθησαν, επωφελήθην της ευκαιρίας της αποστολής εξ Αθηνών **500** περίπου Κυπρίων φοιτητών εκπαιδευθέντων υφ' ημών ενταύθα διά να συναποστείλω μετ' αυτών δύναμιν Στρατού. Εκτοτε συνέχισα ραγδαίως την αποστολήν Στρατού εις Κυπρον, αδιαφορήσας διά τους κινδύνους αποκαλύψεως, αφού επεκρέματο ο μέγιστος των κινδύνων, ο κίνδυνος της αποβάσεως.

Νομίζω ότι η παρουσία του Ελληνικού Στρατού θα εμπεδώση το αίσθημα ασφαλείας και θα επιτρέψει

την επιτυχή αντιμετώπισιν τυχόν αποβάσεως. Όταν και καθ' όσον θα προχωρή η οργάνωσις του Κυπριακού Στρατού θα αποσύρω αντιστοίχως Ελληνικάς Δυνάμεις διά τας οποίας υφιστάμεθα οικονομικάς επιβαρύνσεις, εφ' όσον τούτο ήθελε ζητηθή υπό της κυπριακής Κυβερνήσεως".

Με την παρουσία τώσων δυνάμεων της Ελλάδας, ΕΛΔΥΚ και Μεραρχία, ελλαδιτών αξιωματικών και υπαξιωματικών που υπηρετούσαν στην Εθνική Φρουρά δημιουργήθηκε διαρχία.

Θέση της Ελλάδας ήταν όπως μόνο σε περίπτωση τουρκικής εισβολής όλες οι δυνάμεις θα τίθεντο κάτω από ενιαία διοίκηση.

Το θέμα της διοίκησης των Ελληνικών δυνάμεων στην Κύπρο ήταν παλιό, όσο και η κρίση που διαρκούσε στην Κύπρο.

Σαν κόπασε ο πρώτος κύκλος των διακοινοτικών συγκρούσεων το Δεκέμβρη του **1963** δημιουργήθηκε μεγάλο πρόβλημα γύρω από το λεγόμενο "στρατιωτικό" θέμα.

Όλες οι δυνάμεις ήσαν ανεξέλεγκτες και η κάθε ένοπλη ομάδα έκανε του κεφαλιού της ή ανάλογα με τις αποφάσεις του Κύπριοι "στρατιωτικού" της αρχηγού. Πολλοί Ελλαδίτες αξιωματικοί, ανώτατοι και κατώτατοι, απόφοιτοι ακόμα και της Σχολής Πολέμου και δοκιμασμένοι ακόμα και σε πολέμους, όταν ήλθαν στην Κύπρο βρέθηκαν αντιμετώποι με μια περίεργη κατάσταση που σίγουρα δεν τους άρεσε καθόλου. Πολλοί βρέθηκαν να λαμβάνουν οδηγίες ακόμα και από απλούς πολίτες που ήλεγχαν στρατιωτικά τμήματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα πρώτα στάδια Επιτελάρχης και Αρχιστράτηγος, ήταν ο Νίκος Κόσης.

Από την άλλη οι Ελλαδίτες στρατιωτικοί, πρώτα εκείνοι της ΕΛΔΥΚ και αργότερα μερικές δεκάδες άλλων που άρχισαν να συρρέουν μυστικά στην Κύπρο, επιδίωκαν να ελέγχουν την εθελοντική Εθνοφρουρά, στην οποία εντάχθηκαν και αρκετοί άλλοι Κύπριοι με βασικό κορμό τις ομάδες της οργάνωσης ΑΚΡΙΤΑΣ που είχε αρχηγό της τον Υπουργό Εσωτερικών Πολύκαρπο

Γιωρκάτζη.

Το πρόβλημα άρχισε να γίνεται πολύ σοβαρό και σιγά, σιγά, έπαιρνε διαστάσεις αντιπαράθεσης.

Ο Ταξίαρχος Περίδης, μέλος και αργότερα διοικητής του Τριμερούς Στρατηγείου ήταν αμετάπειστος.

- Αν θέλετε όπλα πρέπει να ελέγχουμε την Οργάνωση, είπε στον τότε Επιτελάρχη Νίκο Κόση και στενό συνεργάτη του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη.

Ήταν η αρχή μιας προσπάθειας που θα συνεχιζόταν με την επιδίωξη ελέγχου, αργότερα, και της Εθνικής Φρουράς και θα επισώρευε πολλά δεινά και παρεξηγήσεις μεταξύ των Κυβερνήσεων Κύπρου και Ελλάδας και θα κορυφωνόταν μέχρι το πραξικόπημα του **1974**.

Κι αυτό γιατί η Κυπριακή Κυβέρνηση ήθελε να έχει η ίδια έλεγχο στις δικές της, τουλάχιστον, δυνάμεις και να γνωρίζει τις κινήσεις και ενέργειες των Ελλαδιτών.

Το πρόβλημα οξύνθηκε τους επόμενους μήνες με την άφιξη της Μεραρχίας.

Η Ελλάδα με τη σειρά της ήθελε, να έχει το πρόσταγμα και οι δυνάμεις της να τίθεντο κάτω από τον Στρατηγό Γρίβα που στο μεταξύ είχε διορισθεί Αρχηγός της ΑΣΔΑΚ (Ανώτατη Στρατιωτική Διοίκηση Αμύνης Κύπρου) από τις **3 Ιουλίου 1964**, μόνο σε περίπτωση εισβολής.

Εγγραφε ο υπουργός Αμυνας της Ελλάδας Πέτρος Γαρουφαλιάς στον Γρίβα στις **3 Ιουλίου 1964** (Κρίσιμα Ντοκουμέντα, Β τόμος σελ. **766**):

Φίλε κ. Αρχηγέ,

Ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως μου ανέθεσε να σας ανακοινώσω ότι ναι μεν τυπικώς αρχηγός και υπεύθυνος του Κυπριακού στρατού είναι ο στρατηγός κ. Καραγιάννης, ουσιαστικώς όμως σεις πρέπει να κατευθύνετε την όλην στρατιωτικήν οργάνωσιν της Αμύνης της Κύπρου, τόσον ως προς την κατάστρωσιν των σχεδίων αποκρούσεως αποβάσεως και εκκαθαρίσεως του εσωτερικού τς Κύπρου, όσον και διά την εκπαίδευσιν

και ανάπτυξιν του Κυπριακού στρατού.

Σας γνωρίζω επίσης ότι εδόθη διαταγή εις τον νέον αρχηγόν Τριμερούς Στρατηγείου, Υποστράτηγον κ. Γεωργιάδην, όπως διατάξη τα ελληνικά τμήματα να δέχονται ανά πάσαν στιγμήν επιθεωρήσεις υμών και του στρατηγού κ. Καραγιάννη, καθώς και των εντεταλμένων αξιωματικών σας. Διετάχθη επίσης ο κ. Γεωργιάδης, όπως η διάταξις των τμημάτων γίνη σύμφωνα με τα σχέδια αμύνης τα οποία θα καταστρώσητε.

Δεδομένου ότι εις περίπτωσιν εκδηλώσεως αποβάσεως, άπασαι αι ελληνικαί δυνάμεις συμπεριλαμβανομένης και της ΕΛΔΥΚ έχουν διαταχθή να υπαχθούν αυτομάτως υπό τας προσωπικάς σας διαταγάς ως Αρχιστρατήγου, σας παρακαλώ όπως μου γνωρίσητε εάν είσθε σύμφωνος με την διαταγή αυτήν.

Με αισθήματα εκτιμήσεως και φιλίας
ΠΕΤΡΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ